

dilo, med gromenjem topov, izroči svitli cesar spomenik v varstvo mesta in vojni škof, dr. Belopotocky ga blagoslovi. Sedaj si da svitli cesar predstaviti može, ki so imeli spomenik v delu in izreče jim svojo pohvalo. Ko se izvrši slavnost, ogleda si svitli cesar še posebej one veterane, ki so služili v letih 1848 in 1849 v Italiji, pod maršalom Radecky in vse vojaštvo gre mimo Nj. veličanstva, veterani pa mimo spomenika (tje do trga Sv. Štefana, kjer so stopili iz vrste. Da so bili veteranci stari vojaki, ves čas najbolj »na ogled«, ni treba, da se dostavimo, ali med njimi je bilo tudi več slov. mož. svoje dni hrabrih junakov, sedaj pa onemoglih starčkov.

Cerkvene zadeve.

Zidanje nove cerkve v Mariboru.

V torek, dne 19. aprila 1892 je bila v knezoškofijski palači prva seja odbornikov zaradi zidanja cerkve Matere Milosti v Mariboru. Prevzvišeni knezoškof so predsedovali. Odborniki so p. n. gg.: Ferk Feliks, magister in hišni posestnik, Heric Kalist o., predmestni župnik, Nagy Alexander, mestni župan, Leonhard Albert dr., c. kr. okrajni zdravnik, Pfrimer Julij, ravnatelj Mariborske hranilnice, Rottmann Jožef, hišni posestnik, Scherbaum Franciška, veleobrtijska gospa Scherbaum-ova. Milodari za novo cerkvo so tako narasli, da je po misli slavnega odbora za začetku temelj položen. Kakor hitro pride dotično oblastnijsko privoljenje iz Gradca, bode se kmalo začelo. Ker pa mislimo to bogoljubno delo ne samo začeti, ampak tudi dokončati, potrebujemo še velike denarne pomoči. Opozorimo vnovič na družbo za zidanje cerkve in prosimo, da bi se jih prav obilo pridružilo. Družbeniki plačajo samo 5 krajcarjev na mesec in se potem udeležijo velikih duhovnih dobrot in gotovo tudi posebne pomoči, milosti in tolažbe Matere Milosti v Mariboru. Kdor ne verjame, naj poskusi!

Luterstvo pa kapucini na Štajarskem

(Konec.)

Nov kapucinski samostan, katerega je sv. Lovrencij Brindiski na prošnjo našega vojvoda Ferdinanda II. ustanovil v Gradcu pri sv. Antonu Pad.; bil je podoben bojnemu drevesu, ki vsako leto novo krono nastavi. Po mestih, kjer so se poprej lutroveci najhujše šopirili, zidali so sedaj verni katoličani z radovoljnimi doneski oo. kapucinom njezne cerkve in prostorne samostane. Tako je že leta 1608 nastal nov kapucinski samostan na Pruhi (Bruck) ob Muri, od l. 1611—15 stavili so Celjani č. oo. kapucinom v znožji Šniklavškega hriba prijeten kloster s primerno cerkvo na čast sv. Ceciliji, drugo leto (1612) pozidali so takšen samostan Mariboržani, leta 1614 pa tudi Radgončani. V Lipnici pod Gradcem dal je Oton Godefrid grof Kolonič l. 1639 oo. kapucinom nov samostan postaviti na svoje stroške. Prvi samostan v Gradcu postal je toliko skromnim oo. kapucinom kmalu pretesen, zato so že leta 1648 tam pri sv. Janezu »na Grabnu« postavili nov enak kloster. Skoraj ob tistem času pozidal je tem sinovom sv. Franciška Jurij Ludovik grof Schwarzenberg (beri: Švarcenberg) v Muravi na Gornjem Štajarskem takšno trdnjavo proti tamošnjim mnogoštevilnim protestantom, neimenovani dobrotniki storili so pa to v Hartbergu med l. 1654 in 1658. Ob slovenski meji nastal je kapucinski samostan

v Cmureku l. 1667, v Labudovcu (Schwannbergu) pa okoli l. 1706. Na Gornjem Štajarskem naselili so se č. oo. kapucini v Ljubnu (Leoben) l. 1690, v Knittelfeldu 1706, v Irduingu pa, kjer jim je Žiga baron Welsersheimb dal cerkev in samostan pozidati, še le okoli leta 1718. Kedaj da so Ptujčani zgradili oo. kapucinom tamošnji samostan, tega ti še stari župnik Krempel ni vedel povedati.

Leta 1613 prepustili so Beneški oo. kapucini vodstvo štajarskih samostanov svojim bratom v Anžonski Marki. Drugi naslednik sv. Lavrencija bil je glavni komisarij P. Just od sv. Justa. Dne 5. maja 1619 obhajali so pa štajarski kapucini svoj prvi provincijalni kapitel ali shod, na katerem so si v prvi izvolili svojega provincijala, o. Jožefa z Monte-Cassina (na Laškem). Odslej se je štajarska kapucinska pokrajina jela razširati prek deželnih mej še po Koroškem, Kranjskem, Primorskem, Goriskem in Hrvatskem noter do nekdanje Vojaške granice, tako da je za cesarja Jožefa II. stela 33 samostanov in v graniški Liki mali kloster ali hospicij. Da cesarski ukazi, ki so leteli, kakor požigajoče strele z Dunaja na razne samostane po cesarstvu, tudi oo. kapucinom niso prizanesli, da se lahko misli. Leta 1783 ukazal je cesar Jožef II., da se imajo hrvatski samostani oo. kapucinov takoj odlučiti od Štajarske pokrajine. A kmalo na to začel je cesar Jožef zatirati samostane naše Štajarske pokrajine. Naj tu navedem samo letna števila, v katerih so preminoli najbolj evtoči kapucinski samostani na Štajarskem. Začnimo z Maiborom: Ta samostan so morali č. oo. kapucini že l. 1784 zapustiti. Leta 1786 bili so primorani izprazniti svoj samostan v Ptuj in pa pri sv. Janezu v Gradcu. Nastopno leto 1785 pregnali so cesarski komisariji vboje kapucine iz Cmureka in celo iz samostana, katerega jim je bil sv. Lavrencij Brindiski postavil v Gradcu pri sv. Antoniju. Do l. 1820 bili so zatreni še kapucinski samostani v Radgoni, Pruhi in Ljubnu. Kako da je Celjski samostan in sicer edini na Spodnjem Štajarskem ušel smrtni kosi Jožefinskih dekretov, pripovedoval nam je pred par leti kapucinski zgodovinpisec na Porcijunkulo v Celji blizo tako-le: »Tudi tukajšnji samostan je bil že »k smrti obsojen«, da ima prenehati, ker se ni pečal, ne s postrežbo bolnikov, ne s solani, ne z župnijskimi opravili, a vsi župniki Celjskega okrožja podpisali so izjavo ali prošnjo na visoko vlado, v katerej so povdarjali, kako zelo da je kapucinski samostan v Celji, potreben za pomoč v dušoskrbi in glej, naš samostan našel je milosti in je bil zažuganega pogina otelet. Res, Duh božji vodil je one može, ki so to prošnjo sestavili. Kje bi bili v Celjskem okraji pri tolikem pomanjkanju duhovnikov v veliki sili pomoči dobivali, če ne pri č. oo. kapucinih?

Sedajna štajarska pokrajina oo. kapucinov obsega sledečih 13 samostanov: Na Štajarskem: v Lipnici, kjer č. o. provincijal biva, v Celji, v Švanbergu, v Hartbergu, Knittelfeldu, Irduingu in Muravi. Na Kranjskem: v Skofji Loki in na Krškem; na Koroškem: v Celovcu in v Wollbergu in na Goriskem: v Gorici ter pri sv. Križi. V vseh teh samostanih bilo je lanske leto 65 č. oo. patrov, 20 klerikov in 58 lajkov, skupaj torej 143 redovnikov sv. Franciška, katerim so bili na čelo postavljani č. o. Ferdinand kot provincijal, č. oo. Gregorij, Friderik, Rafael in Norbert pa kot njegovi svetovalci ali definatorje. Naj ta staroslavna pokrajina živi, raste in še nadalje lepše cvete!

J. Voh.

Če sodnija odloči izkopanje mrliča na pokopališču, mora se to dati na znanje župnijskemu uradu, tako strogo naroča vsem sodnijam ukaz vis. c. kr. pravosodnega ministerstva dne 25. maja 1889 št.

8166, le s toliko izjemo, da se med tem ne sme ovirati sodnijsko preiskovanje.*)

F. S. Š.

Gospodarske stvari.

Smerekove sadike.

V novem času odaja se iz e. kr. deželnih sadišč mlado drevje ali bolje sadike za hostno drevje, po nekaj zastoj revnišim posestnikom, po nekaj pa za male demarje premožnišim. Kolikor se nam naznanja, oglašujejo se posestniki prav radi za take sadike in želeli bi bilo, da storé to vsi, ki imajo prostora za prihodnje loge. V naslednjem pa jim podamo mali nauk, kako naj ravnaajo s sadikami, kedar jih dobijo.

Najbolje so smereke, ako so dve do tri leta stare. Razumeje se, da jih je treba izkopati z vso skrbjo in vselej tako, da se drži še nekaj prsti, v katero so rastle, na koreninah. Ako torej dobimo sadike iz drugod in ne zapazimo prsti na koreninah, moramo jih koj posaditi in če to ni mogoče, natrosimo na koreninice nekaj prsti in ovijmo ga z ulažnim mahom.

Jamice za sadike moramo izkopati vsaj 15 cm. globoke in 10 cm. široke in kedar sadiš smerečice, trosi rahle prsti na koreninice in le-te zravnaj tako, da bodo narazen, na široko. Ko stoji sadika ravno, zasuj jamico z dobro prstjo in potlači prst z roko, da se prime koreninica. Zatem pa še zalij jamico z vodo. Ako storis vse tako, prime se ti blizo vsaka smerečica in če tudi iz kraja ne raste naglo, dovolje je, da raste, kajti čez nekaj časa popravi ti v rasti gotovo, ker je iz početka se zakasnilo. Jamice je izkopati 60 cm. ali 2 čevlja drugo od druge. Presaditi dajo se smerečice v jeseni, bolje pa sedaj spomladi najdalje do srede maja.

Razsadniki ali razmnoževalni vinogradi.

(Koscer.)

Trte se režejo v glavo, kajti tu gre le za te. Dobro je pa tudi vsaki trti po eden napnec (šparon) pustiti, na katerem potem več mladik n. pr. v dolgosti ključa izžene, in te zamoremo kot prave ključe s kosčekom dvoletnega lesa odrezavati in ti se nam mnogo lepše primejo. Tudi zamoremo mladike teh šparonov po leti zeleno cepiti, kajti v korist drugim jih itak ne smemo pustiti dolgo rasti. V tem slučaju je pa bolje, da take šparone precej na pomlad že plitvo z zemljo ali bolje, s peskom pokrijemo. Tako dobimo v kratkem času lepo vkoreninčene, cepljene trte.

Za ključe režemo cele do štiri in več metrov dolge mladike tako daleč, dokler so izzorele. Naravno so pa ključi iz dolnjih delov mladik mnogo bolj, kakor iz gornjih; na to je treba gledati posebno pri cepljenju ključev, toraj jih vedno sortirati in gornje slabeje eno leto pred cepljenjem še v trtnici pustiti.

Režejo se ti ključi sporedoma po 40 do 50 cm. na dolgo in sicer v dolnjem delu, tikoma pod očesom, med tem ko se naj v gornjem delu nad gornjim očesom nekoliko dalji čep pušča, kajti ta varuje gornje oko pred vsahnenjem, razun tega pa tudi proti temu, da se delavci ne motijo ter ne potikajo trte na robe. Posebno veliko je ležeče na tem, da so v dolnjem delu ključi tikoma pod očesom odrezani, kajti sicer se, ako čep ostaja, ta osuši ter se ne zamore dolnja rana nikdar lepo zaceliti, pa tudi ne morejo tako lepih korenin, katere so glavne, odganjati.

Ker je rast ameriških trt jako močna, in ker

* V članku v zadnjem številu naj se bere mesto cerkovnika — cerkvena ključarja.

kolikor več ključev dobivamo, toliko več zemlje izse-samo, treba je takim trtam tudi pridno gnojiti, da svoj namen dosežemo in vedno v obilici gradiva za nasajanje dobivamo.

Sedaj pa pogledimo, kaj nas stane 1000 doma pridelanih ključev. Stroški nasajanja na 100 m² od 50 ali 100 trt, rigolanje 100 m², meter po 3 kr. stane 3 gld., vkupna cena trt 60 kr., sajenje 100 trt z drugim k temu spadajočim delom vred 1 gld. 20 kr., koli 100 komadov, komad po 5 kr. z ostrenjem in zabijanjem ali zatikanjem vred 5 gld. 33 kr., vsakoletni stroški torej 10 gld. 13 kr. Obresti zemljišču v vrednosti 10 gld. po 5 % obresti za nasajanje iz desnega kapitala in delež za amortizacijo tega kapitala n. pr. v desetih letih 2 gld., osipavanje in trikratno poletno okopavanje 50 kr., gnojenje 1 gld., vezanje mladik 20 kr., rezanje s pobiranjem in izrušenjem mladik vred 14 kr., obrezovanje mladik, rezanje ključev z vezanjem vred 30 kr., vkup 4 gld. 14 kr.

Toraj nas stane tisoč doma pridelanih ključev okolo 3 gld. 51 kr. Ta svota se bode pa v največih razmerah še zdatno, do polovice znižala, posebno kjer so delavne moči bolj po ceni, kjer ni treba tolikanj gnojiti itd. Po tej ceni pa se ve, da ni nikdar mogoče dobiti trt od drugod, kajti vsak, kateri jih prideluje, hoče ne samo stroške povrnjene imeti, temuč tudi svoj trud poplačati, toraj dobiček imeti.

Sejmovi. Dne 2. maja v Mariboru, pri Sv. Barbari v Halozah, pri sv. Treh Kraljih v slov. gor., v Lipnici, na Muti, na Ljubnem, pri Sv. Filipu, v Trbovljah, v Velenju in v Verzeji. Dne 3. maja v Celji, na Ptujski Gori, v Radgoni in v Selnici pri Dravi.

Dopisi.

Od Sv. Lovrenca v Slov. gor. (Lepa in redka slovesnost) se je obhajala na Velikonočni ponedeljek, dne 18. aprila. Obhajali so namreč kn. šk. duhovni svetovalec preč. gosp. Jakob Meško 25letnico svojega blagoslovenega župnikovanja v tej fari. Hvaležni farani, stari in mladi, smo se skrbno pripravljali na ta dan, da bi zamogli svojega ljubljenežnega duhovnega pastirja v tej priliki dostojno počastiti. Bali smo se, da bi nam slabo vreme utegnulo kaziti naše veselje, ali v našo veliko radost imeli smo ravno na dan slovesnosti lepo in prijetno vreme. Postavljene, z vencí okinčane smereke, pokanje topičev in raznovrstne zastave, ki so vihrale raz zvonik, farovž in druge hiše, vse to je razodevalo, da se ina vršiti nekaj posebnega. Udeležili so se te slovesnosti tudi preč. gospod Mat. Modrinjak, prost Ptujski in osem raznih drugih častitih gospodov. Pri slovesni sv. maši stregli so slavljenca č. g. župnik na Polensčaku, Anton Pučko in pa jubilarjeva nekdanja kaplana č. g. Kukovec in Šinko, sedaj župnika — prvi pri Sv. Andražu, drugi pri Sv. Bolfanku. Kako močno spoštujejo in ljubijo farani svojega preč. gosp. župnika, pokazali so tudi o priliki te slovesnosti. Prišli so jim čestitati vsi občinski predstojniki s svojimi svetovalci in odborniki in tukajšnji poštar g. Koscer je v svojem govoru v imenu vseh občin povdarjal obilne zasluge, katere so si gosp. jubilar v teh 25 letih pridobili za cerkev, šolo, narod in občino, povdarjal je udanost, hvaležnost in ljubezen, ki veže farane na svojega tako zaslužnega pastirja, naznani tudi, da je občina Sv. Lovrenca v seji dne 10. aprila v znamenje svojega velikega spoštovanja do njih, enoglasno jih imenovala svojim častnim udom, in izroči slavljenca lepo s slovenskim trakom okinčano častno diplomu. Častitalo je v imenu mladeničev petero fantov